

Kalász István

STOLZ PÁRBAJOZIK

Miután Stolz és Clair két hónapon keresztül éltek együtt Párizsban, ez az idő elég volt arra, hogy Stolz, aki egy könyvesboltban dolgozott, megsértse Párizs lakosságának jelentős hányadát, hogy az együttéléstől teljesen impotens legyen (Westernfilm hőse vagyok, írta a naplójába, aki üres pisztollyal szaladgál.), és hogy Clair teljesen frigiddé váljék.

Pedig a nő elvileg melegvérű, jegyezte Stolz nyomtatott betűkkel naplójába.

Freud írja valahol, hogy egy felnőtt ember egyszerre képes szeretni és dolgozni. Nos, Stolz ezt megpróbálta, és a végén sem szeretni nem tudott, sem dolgozni...

És miért történt ez így, kérdezte Stolz egy este.

Azért, válaszolta Clair halkán, mert a mai férfiak a szerelemtől várják el a vigaszt.

Milyen vigaszt, kérdezte Stolz komoran, és mert szerette, ha az övé az utolsó szó, megjegyezte, hogy ez marhaság.

A vigaszt a sikertelenségre, a csalódásra, ami éri őket. A munkájukban, mondta a lány.

Stolz meglepődött, de hallgatott, mert valahol azt olvasta, hogy minden váratlan dolog csak azt bizonyítja, hogy az ember nem gondolt a jövőre. Odakint zuhogott a nyálkás párizsi eső, és Stolz „tábornok” utoljára kiadta a sötétben a parancsot, ELŐRE!, de a „lenti” közlegény megint nem engedelmeskedett; így tértek hát aludni. Éjszaka, Clair már aludt, megcsókolta a lány lábujjait, ezzel téve ki legálább a pontot az utolsó szó után.

Az idő múltával a legnagyobb gond maga az idő múlása, írta az író naplójába, és ez így is volt...

Egy esős délután aztán végre történt valami (Végre valami, ujjongott magában Stolz, mert abban a pillanatban nem az volt a fontos, hogy mi történt, hanem hogy valami történt...), idáig jutottak már.), tehát a következő történt: Clair bejelentette, este moziba megy, és az éjszakát valószínűleg barátnőjénél, Stolznak köszönhetően egyetlen

barátnője sem volt, tölti majd. Ne várj rám, mosolygott az íróra. Aki szeret, mindig vár, lótt ki az első nyilat Stolz Clair szíve felé, és örömmel látta, hogy az nem hatolt át a fekete selyemblúzon. Miután Clair elment (Léptei vidáman kopogták, hogy jö-vök-jö-vök- a lépcsőházi fordulóban: vök-kedve-sem-jö...), Stolz az asztalához ült, és a következőt jegyezte naplójába: Az az ember, akinek soha nem hazudnak, érdektelen, aztán rögtön utána, ha hazudnak neked, még van hatalmad... Aztán bort ivott, sajnálta magát a csöndes lakásban, majd hosszasan bámult ki az ablakon.

Haja illata... hajnalban, ez jutott eszébe, és végtelen szerelem fogta el Clair iránt. Vissza kell szereznem, húzta alá az utolsó mondatot a lap alján, mert nincsen izgalmasabb egy nőnél, aki nem szeret, már nem szeret.

Másnap délután, Clair csak déltájban tért haza, Stolz bejelentette, elutazik. Ma magányra van szükségem, mert a magány... stb. (Itt egy hosszú és teljesen érdektelen rész következett a magány fontosságáról.) Anélkül, hogy a címét és visszatérésének időpontját megadta volna, kezében egy bőrönddel lerohant a lépcsőn. És Clair nem tartotta vissza...

Két utcával odébb, egy olcsó, algériaiaktól hemzsegő motelben szobát vett ki, és miután végtelen gondossággal berendezkedett, ha az embernek alig van valamije, különösen gondos lesz, a sivár szobában, leült és írni kezdett.

Szept. 2. A szoba ablaka az utcára néz, a metrómegálló pontosan itt van az ablakom alatt. Clair itt megy el, ha „hozzá” megy.

A férfi (én) mindig azért a nőért sírjon, aki nem miatta(m) sír, de a dolgot tovább szöve: az, hogy nem sír miatta(m), még nem jelenti azt, hogy nem szeret.

Két napig kellett várnia az ablaknál, míg végre megpillantotta Clairt az utcán. S mert egyedül volt, az író nem ment utána; egyrészt azért nem, mert nem szerette a szimpla dolgokat, másrészt azért nem, mert aki egyedül van, az éber, végül azért nem, mert esőre állt...

További két nap telt el, amikor Stolz végre megpillantotta Clairt oldalán azzal a férfival, és ekkor a következő bejegyzés került a naplójába: Itt mennek el ablakom alatt. Kéz a kézben.

Azzal utánuk rohant.

De a párnak nyoma veszett Párizs forgatagában. Stolz üvöltött mérgében. Egy fiatal állt meg mellette, majd barátságosan azt ajánlot-

ta, kotródjon haza, de gyorsan, és Stolz kotródott..., majd aznap délután felbérelt egy magánnyomozót.

A megfigyelt két személy, a célszemélyek egy kávéház (Café du Lion) teraszán foglaltak helyet (20.14), és a férfi rendelt. Két kávét, valamint konyakot a nőnek (Pedig Clair soha nem ivott alkoholt.), aztán hosszasan beszélgettek. Hogy miről, azt sajnos nem hallottam. A nő két alkalommal megcsókolta a férfit, a férfi egy alkalommal a nőt. A megfigyelt személyek a kávéházat egy óra múlva hagyták el (21.16), az asztalon hagyott számlát (68 FF) mellékelem, beszálltak egy taxiba. Itt vesztettem el őket.

Boldognak látszott Clair, kérdezte Stolz, és a privátdetektív lehajtott a fejét. Nevetett, kérdezte újra Stolz komoran. A detektív alkalmazottja volt, és így kötelessége volt hűen visszaadni a látottakat. Tehát nevetett, kérdezte megint. Igen, több alkalommal nevetett a férfi mondatán, válaszolta az öreg detektív unottan. Tehát nevetett, szögezte le Stolz, azzal elfordult...

Éjszaka ezt jegyezte naplójába: A nő először gondol a szerelemre, aztán keresi meg hozzá a férfit; én a magam részéről először a nőt látom, aztán ha beleszeretek, akkor azt ajándéknak tekintem. Keserű mondat volt ez, és Stolz néhány percig komolyan gondolkodóba esett, hogy birtokában van-e még teljesen józan ítélőképességének, mert józan fejjel bizonyosan nem vetett volna ilyen gonosz dolgot a papírra. Szeretem vagy az fáj, hogy elveszítem (hogy veszítek)? Nos, azon az éjszakán erre a kérdésre nem találta a választ, és ezért nem maradt más hátra, mint elodázni a problémát (Pastist inni, majd aludni rá egyet.), és megadni a dolgoknak azt a lehetőséget, hogy azok saját maguk oldják a problémáikat. És így levegyék Stolz válláról a felelőséget. Nos, kérdezte az író két nappal később a nyomozót, mit sikerült kiderítenie?

Ha ismered az ellenfeledet, az már fél győzelem, válaszolta a detektív fölényesen mosolyogva, mire Stolz, aki már eljutott arra a pontra, hogy a jó hír is szenvedést okozott a számára, fagyos hangon szólott: Csupán a tényeket..., ha lehetséges...

A férfi neve Paul Amer, és foglalkozásra nézve grafikus. Az Av. De Breteuil-en lakik, egy műteremlakásban (Micsoda giccs, gondolta féltékenyen Stolz, mert mindig is egy műteremlakásra vágyott.), a lakbért pedig pontosan fizeti. Beszéltem a házmesterrel: M. Amer csöndes lakó, senki nem tud róla semmit. Vendéget ritkán fogad, csupán unokahúga látogatja meg időként vidékről.

No, lám, mormogta Stolz, a szelíd unokahúga Marseille-ből, ahonnan bizonyosan ez az Amer is származik. Az úr ideális szerető.

Ez mind nagyon szép, mondta végül Stolz, és most a tanácsát szeretném kérni. Mit tegyek?

Az öreg detektív levette az orráról a napszemüveget, aztán türelmesen Costalra meredt. A dolog nem olyan egyszerű. (Ezt a mondatot túlfentül jól ismerem, gondolta Stolz.), mert a hölgy nyilvánvalóan szereti, nem, fejezzük ki inkább így, kedveli M. Amert. Ugyanis, nem titkolhatom el Ön előtt, hogy Amer úr kifejezetten udvarias és figyelmes férfi. És az bizony tény, ha egy nő kedvel egy udvarias, jóképű férfit, nehezen hajlandó visszatérni az előzőhöz. Ebben a tekintetben a nők különböznek a férfiaktól.

Kinek magyarázza ezt, csattant fel Stolz, mivel nem szerette, ha más fejtette ki nézeteit a nőkről, mert e téma szakértőjének tartotta magát, pontosan tudom, hogy a nők csak akkor gondolnak a múltra, ha hasznuk van belőle. Tehát?

Azt hiszem, folytatta a detektív nyugodt hangon, az volna a legjobb, ha hagyná az egészet. Nem ér az egész ennyit... Elég nagy ez a város, rengeteg magányos nő szaladgál...

Ennek fogalma sincs a dolgokról, gondolta Stolz keserűen, vagy van sejtelve, de úgy tesz, mint akinek nincsen. Vagy tényleg nem hallott még arról a borzalmas csapdáról, hogy egy férfi szeret egy bizonyos nőt... Hiába, az utolsó romantikus én vagyok ebben a városban.

Tehát, mit tanácsol, ha mégsem akarom ennyiben hagyni a dolgot, kérdezte végül megadóan.

Nos, bölintott a detektív, akkor cselekedjék, uram, mert az, hogy ebben az ócska, poloskás szállodai szobában ül, és megdöglik a bálnattól, nem vezeti a célba. Nem abban a korban élünk.

Nem, nem abban a korban, gondolta Stolz, aztán kitérte az ablakot, és áporodott párizsi levegővel pumpálta tele a tüdejét.

Vissza kell szereznie Clairt.

Először is táviratot adott fel Clairnek, amelyben a végtelen szerelméről biztosította. Ez új volt, ilyesmit még soha se nem mondott, se nem írt neki. Közben M. Amerrel a detektív foglalkozott. Miután egy kávéházban mintegy véletlenül összeismerkedett vele, mon dieu, Ön grafikus, nekem pedig könyvkiadóm van..., és mert Ön oly rokonszenves, M. Amer... a nyomozó-kiadó meghívta a grafikust, hogy tekintse meg a belga határnál található kiadóját... M. Amer pedig másnap izgatottan vonatra szállt, hogy megtekintse azt a bizonyos

könyvkiadót a belga határnál. Persze, hogy ostoba, gyerekes bosszú volt, de Stolz mégis jobban érezte magát, Amer távozásával sokkal kihaltabbnak és emberibbnek tűnt a város.

Az író két napig élte az agglegények gondtalan, egészséget őrlő életét. Már reggel a kávéházban ült, és pastist ivott. Egy koldusnak a metróban sok pénzt adott (Ettől egy óráig jobban érezte magát.), majd felgyalogolt az Eiffel-toronyra, és a szerelemtől izzó város fölött összeismerkedett egy özvegyasszonnyal, aki semmilyen tekintetben nem felelt meg az elvárásainak, de mert feladatnak tekintette a dolgot, képes volt egy egész napot és éjszakát eltölteni vele, és nem érezte elveszettnek ezt az időt. Írni nem írt egyetlen sort sem. Ugyanis nyugtalan volt. Clair miatt. És aki, ha önmagáért nem is, de „érte” aggódik, az nem szabad. De mi legyen most, töprengett egy moziban, mert csak a sötétben (a vászonra meredő emberek között) talált leginkább nyugalmat. Tehát? Mi legyen? Tudna Clair nélkül élni? Nem! Tud Clairrel élni? Nem. Miközben így töprengett, a vászonon egy pár a vertikális pozíciót horizontálisra cserélte, a mozitermet hangos sóhajtások töltötték meg; Stolz pedig ment onnan kifelé, ahogyan csak a lába bírta.

Másnap hajnalban a sarki telefonfülkéből felhívta S.-t, és miután tíz percen keresztül mindenfélét mesélt a természetről, amelyet felfedez éppen (Ha látnád, milyen szép itt, Clair...), megkérdezte, milyen is az időjárás Párizsban. Napos, válaszolta Clair (persze borús volt), ma nem leszek itthon. Kirándulni megyek. Kivel, kérdezte meg mégis Stolz. Egy barátnőmmel, tudod... Igen, Stolz tudta (A lány hangja árulkodóan reszketni kezdett.), aztán újabb tíz perc következett arról, hogy a lány hiányzik (Stolz, mi lelt, kérdezte bizonytalanul Clair.), aztán az író letette a kagylót. A bánat és a bizakodás keveréke ült meg a lelkét. Clair hazudott, és ez egyszerre volt jó és rossz jel; jó, mert még mindig hazudott, és rossz, mert silányan hazudott. A barátnőn kívül semmilyen más dolog nem jutott eszébe. Silányan hazudott annak a Stolznak, aki valami perigord-i porfészekben szorgalmasan dolgozik, annak, aki hajnalban az erdőben sétál, és gallyakról lerikácsoló madarakkal beszélget. Nem, most már semmi sem segített, az offenzívának el kellett kezdődnie, mert minden perc késedelem csak növelte a csata elvesztésének lehetőségét. Stolz leintett egy taxit, és Avenue de Breteuil-hez hajtatott. M. Amer otthon volt, a belga határon történő keresgélés kicsit megviselte. Éppen borotválkozott. Ez tetszett Stolznak, mert míg ő felöltözve rontott a szobába, addig el-

lensége félmeztelenül állt vele szemben. A nevem Stolz, jelentette be, aztán várt, hogy mi lesz. M. Amer elmosolyodott, aztán hűvös hangon Stolz jövetelének okát tudakolta. Te féreg, gondolta az író, aztán közölte, azért jött, hogy tisztázzák a dolgokat. Végre és végleg!

Milyen dolgot, akarta tudni M. Amer, mire Stolznak nem maradt más hátra, mint kiejtenie Clair nevét. Talán őt is meg kellene kérdeznünk ebben az ügyben, vélekedett M. Amer gúnyosan, amitől Stolznak határozottan rokonszenvéssé vált az ellenfele, és mily szívesen mondta volna ki a következő mondatot: Ön a kedvemre való férfi. A kedvére való, mert láthatóan nem félt Stolztól, míg ő egy hasonló helyzetben bizonyosan dadogni kezdett volna, bizony, a kedvére való, mert nyilvánvalóan szerette Clairt. Óvta, de tiszteletben is tartotta őt (Az író rossz tapasztalatai miatt fényévekre lebegett, mit lebegett, távolodott e két szótól.), a kedvére való, mert láthatóan teljesen közömbös volt számára, hogy Stolz mit gondol róla. Márpedig az író szemében ez volt az emberi lét legmagasabb formája. Igen, szívesen kimondta volna, hogy: Ön a kedvemre való, de az a fogalom, hogy szimpátia... nos, nem ebben a korban élünk, gondolta szomorúan Stolz, azzal megrázta a fejét, és párbajra hívta ki M. Amert.

Csak egy dilettáns mondhat ilyen marhaságot, hahotázott M. Amer, mire Stolz megkérdezte, fél-e? És ez az ósrégi beugratás hatott; Amer elkomorodott, aztán tudni akarta, hogy pisztollyal vívjanak-e? Stolz egyszerre könnyebbült meg, és szomorodott el; könnyebbült meg, mert M. Amer mégsem volt olyan komoly ellenfél (Morális tekintetben nem.), és szomorodott el, mert így ellenfele buta hím sivársága órá vetett rossz fényt. Egy ilyenettel állt össze az én Clairem...

Nézze, mondta végül komolyan, féltékeny vagyok, nem tagadom. Ezt a párbajt azonban nem Clairként akarom, hanem azért, mert szilárdan hiszek abban, hogy semmi más nem feledteti el velem ezt a gyötrő érzést, mint az életemért való aggodás. Azzal biccentett, és miután megadta a szállodája címét, emelt fővel távozott.

Clair aznap este jött el hozzá a motelbe. Mi légyen ez, akarta tudni, miután leült, de Stolz hallgatott, mert úgy érezte, hogy a tetteknek kell beszélniük. Ez így nem mehet tovább, mondta Clair, mire Stolz bölintott. Miért teszed ezt... kérdezte Clair, aztán sírni kezdett.

Stolz egy ideig csöndben várt. Még soha nem látta a lányt így sírni. Zokogni, hüppögni, bőgni, bömbölni, azt igen, azt hangosan, színpadiasan heves mozdulatokkal tette, de ez más volt...

Végül, miután Clair elcsöndesedett, megkérdezte, hogy mit is akar valójában.

A lány elhallgatott, aztán felemelte a fejét, és kijelentette: Stolz cinikus állat. Csupán ennyit tudott mondani, és Stolz arra gondolt, hogy ez a korszak nem kedvez a hosszú, szenvedélyes mondatoknak. Amelyeket beépíthetne egy novellájába.

Ezért aztán nevetni kezdett. Igen, nevetett, majd beszélni kezdett arról, hogy a férfi igent mond, de „a közlegény” NEM-mel válaszol. És mit tesz ekkor a férfi, kérdezte hangosan Stolz, parancsba adja neki, támadás, üvölti rekedten a fürdőszobai tükör előtt, de hiába, semmi sem mozdul. És mit tesz a nő? Kezdetben könyörög azért az igenért, képes megalázkodni is... és ez maga a pokol. A férfi impotens, a „közlegény” ernyedten hever a lövészárokban, és a férfi újra megkísérli minden erővel, de hiába. Ettől lesz csak igazán bonyolult a dolog. Kétségek gyöttrik, pánikba esik. Próbálkozzon más nővel, menjen el valamilyen bordélyba (Clair lehajtotta a fejét.), vagy szedjen vitamint, netán fusson reggelente, vagy feküdjön egy kövér pszichiáter förtelmes heverőjén és monologizáljon? És a nő? Egy ideig lemondhat a dologról, vagy megvádolhatja a férfit, hogy elfogult a szerelemben. Hogy nem érti a gondjait. Vagy kereshet magának egy mesebeli herceget, van elég belőle, akinek varázsvesszeje kárpótolja majd. Ha sokáig élnek, így együtt, akkor egy szép napon még elhiszik, hogy a barátság, az összetartozás fontosabb, mint maga a szerelem. Hát ez így nem megy, szavalta Stolz, ezt én nem akarom, mondta Stolz, azzal biccentett.

A lány még visszaszólt az ajtóból. Elhagylak, mondta komoran, és elment.

Miután Clair elment, újra férfinak érezte magát. Valakinek. Hímnak. Iszonyatos éhség tört rá. Miután egy étteremben két adag steakkal végzett, úgy érezte, visszatért a régi ereje. A következő három napot munkával töltötte; a szállodai szoba padlóján hasalt, guggolt, kúszott. A papírlapok fölött, amelyekre biztos kézzel írta lendületes mondatait. Mint egy fenevad a mancsai között csapkodó kígyóval, úgy birkózott a fehér papíron tekergő szöveggel. Nőkről írt, akiket nem szeretett, és nőkről, akiket igen, és akik őt nem. Olyan erotikus mondatokat talált ki, hogy maga is elvörösödött. Aztán elérkezett arra a pontra, ahol Clair neve tűnt fel a lapon, és felállt, és hangosan kimondta: Szeretlek, Clair.

A párbajra öt nappal később került sor, hajnalban, Párizstól húsz kilométerre, egy sáros krumpliföldön. Kardokkal vívták az első vérig.

Stolz a vállán sérült meg, Amer sértetlenül állt az öreg Peugeot-ja mellett. Miután gondosan bekötözte Stolzot, a közeli városka kocsmájában alaposan leitták magukat, és összetegeződtek. Tudod, mondta az író akadozó nyelvvel, én ezt a történetet megírom. Amer figyelmesen hallgatta. Aztán hová adod le, akarta tudni.

Talán a Foux-Monde-nak, motyogta Stolz. Ó, azok közölnek grafikákat is, mélázott el Amer. Erre ittak és hümmögtek. Aztán megint ittak, megint hozattak és hümmögtek.

Valamivel később elhatározták, hogy Amer illusztrálni fogja Stolz novelláit.

Mert élni kell, jelentették ki komolyan. Nagyon komolyan. Valami eredetire gondoltam, mondta az író, Amer pedig rábólintott.

A novella, mint egy csoda, három héttel később már megjelent a lapban, s büszkén mutogatta a sarki kávézóban a pincéreknek, a pékségben a riadt eladóknak. Amer grafikái jól festettek az írás mellett. A meztelen nő ismerős volt Stolznak. Nem tette szóvá, amikor egy étteremben a bor és sajt mellett ünnepelték a közös sikert.

Clair pedig két nappal később visszatért Stolzhoz, aki egyetlen szóval se kérdezte, hogy miért is teszi. Csak a lány mondta szomorúan, hogy: élni kell.

(Irodalmi Szemle, 2003/11.)